Regeringskansliet

Faktapromemoria
Riksdagsår: 2026/27
FPM-nummer: 15
2026-11-18

Meddelande om en vision 2040 för fiske och vattenbruk

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Dokumentbeteckning

COM(2026) 701 Celexnummer 52026DC0701

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Europeiska regionkommittén avseende vision 2040 för fiske och vattenbruk

Sammanfattning

Inom ramen för havspakten aviserades en *Vision 2040 för fiske- och vattenbruk* som kommissionen antog den 20 oktober 2026. Visionen ska utgöra vägledning för EU:s fiske- och vattenbrukssektorer för flera år framåt. Syftet är att uppnå en konkurrenskraftig, motståndskraftig och hållbar fiske- och vattenbrukssektor senast 2040, som ska stärka EU:s livsmedelstrygghet och minska importberoendet vad gäller fiskeri- och vattenbruksprodukter genom innovation, stöd till kustsamhällen och anpassning till EU:s bredare livsmedels- och klimatmål. Visionen tillkännager en avsikt att agera på dessa områden, men innehåller inget åtagande om en revidering av EU:s gemensamma fiskeripolitik (GFP) och inga konkreta förslag till regleringar.

Regeringen välkomnar visionen och instämmer i kommissionens motiveringar till en vision för fiske- och vattenbruk till 2040 och bedömer att relevanta utgångspunkter, påverkansfaktorer och övriga relevanta EU-strategier beskrivs i visionen.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I april 2026 presenterade kommissionen en utvärdering av EU:s gemensamma fiskeripolitik (GFP). Av utvärderingen framgår att EU:s fiske- och vattenbrukssektor står inför omfattande utmaningar. Vinstmarginalerna inom fisket har inte utvecklats som förväntat, avkastningen på investeringar är låg och produktionen inom vattenbruket har stagnerat. Samtidigt åldras både flottan och arbetskraften, och sektorn har svårt att attrahera yngre generationer till näringen. Påverkan från klimatförändringar, behov av energiomställning, ökad konkurrens om havs- och vattenområden samt geopolitiska förändringar bidrar dessutom till ett ökat behov av anpassning och omställning.

Mot bakgrund av detta har kommissionen bedömt att en långsiktig och samlad strategi behövs för att stärka sektorernas konkurrenskraft, motståndskraft och hållbarhet. Kommissionen har därför inom ramen för havspakten utformat en långsiktig och övergripande vision för fiske- och vattenbrukssektorn fram till 2040.

1.2 Förslagets innehåll

Syftet med visionen är att uppnå en konkurrenskraftig, motståndskraftig och hållbar fiske- och vattenbrukssektor senast 2040, vilket i förlängningen ska bidra till att stärka EU:s livsmedelstrygghet och minska importberoendet vad gäller fiskeri- och vattenbruksprodukter. Visionen vilar på tre sammanlänkade pelare: utbud, efterfrågan och förutsättningar för framgång.

Utbudspelaren syftar till att stärka sektorernas lönsamhet och konkurrenskraft. Visionen lyfter bland annat fram friska fiskbestånd som en grundförutsättning för ett socioekonomiskt hållbart fiske. Vidare betonas behovet av att minska beroendet av fossila bränslen genom energieffektivisering, investeringar i ny teknik och alternativa bränslen samt modernisering av flottan, hamnar och annan infrastruktur.

Efterfrågepelaren syftar till att främja ett bredare utbud av hållbara fiskeri- och vattenbruksprodukter, förbättra konsumentinformationen och stärka värdet av EU-producerade produkter. I detta sammanhang lyfter kommissionen särskilt fram transparent konsumentinformation samt åtgärder för att skapa högre

mervärde och ekonomisk avkastning från tillgängliga fiskeri- och vattenbruksresurser.

Visionen identifierar fem förutsättningar för framgång som ska frigöra den potential som föreligger inom fiske- och vattenbrukssektorn.

- Attrahera unga yrkesverksamma. Här lyfts bland annat förbättrade arbetsvillkor, jämställdhet och kompetensutveckling fram som viktiga faktorer.

- Tillgång till finansiering. Här betonas vikten av enklare tillgång till både privat och offentlig finansiering.

- Ändamålsenliga och förenklade regelverk.

- Tillgång till havsutrymme. Här lyfts havsplanering fram som ett centralt verktyg för att hantera målkonflikter och skapa förutsägbarhet för sektorn.

- Forskning och innovation. Här betonas behovet av att stärka kopplingen mellan forskning och praktisk tillämpning, öka användningen av ny teknik, såsom artificiell intelligens och realtidsövervakning, samt förbättra tillgången till och användningen av data.

Visionen tillkännager en avsikt att agera på dessa områden, men innehåller inget åtagande om en revidering av GFP och inga konkreta förslag till reglering.

För att bidra till genomförandet av visionen presenteras en färdplan för energiomställning inom fiske- och vattenbruk samt en strategi för EU:s externa åtgärder på fiskeområdet. Färdplanen syftar till att minska sektorernas beroende av fossila bränslen genom energieffektivisering, ny teknik och investeringar. Inom den externa dimensionen vill kommissionen gå från en relativt avgränsad extern fiskeripolitik, som framför allt handlar om EU-flottans tillträde till fiskevatten och deltagande i internationella fiskeriorganisationer till en bredare och mer proaktiv extern politik där EU använder fiskeriavtal, handelspolitik och diplomatiskt inflytande för att påverka hur fiske bedrivs globalt.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Visionen aviserar inga åtaganden om en revidering av GFP eller konkreta förslag till reglering. Samtidigt syftar visionen till att utveckla framtidens fiske och vattenbruk genom att utpeka vägen framåt för att skapa hållbara, konkurrenskraftiga och motståndskraftiga fiske- och vattenbrukssektorer och kan därmed få påverkan på berörda sektorer.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Visionen innehåller inga konkreta förslag till reglering. Visionen har därmed ingen direkt påverkan på statsbudgeten eller den Europeiska unionens budget.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar visionen och instämmer i kommissionens motiveringar till en vision för fiske och vattenbruk till 2040 och bedömer att relevanta utgångspunkter, påverkansfaktorer och övriga relevanta EU-strategier beskrivs i visionen.

Regeringen instämmer vidare i flera av kommissionens slutsatser och inriktning. Det gäller bland annat fortsatt arbete med den externa dimensionen i fiskeripolitiken i Nordostatlanten, samt koppling till andra politikområden såsom handel. Regeringen välkomnar också ansträngningar för att minska sektorernas beroende av fossila bränslen genom energieffektivisering, ny teknik och investeringar. Regeringen är också positiv till att kommissionen, kopplat till genomförande av landningsskyldigheten, lyfter stöd till incitamentsstruktur för ökat användande av selektiva fiskeredskap, samt projekt för vidare utveckling av sådana.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna har lämnat preliminära synpunkter i rådets förberedande organ. Generellt har medlemsstaterna välkomnat kommissionens vision. Samtidigt har flera medlemsstater påpekat att det saknas konkreta förslag till reglering inom ramen för visionen.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionerna har inte yttrat sig.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Ej tillämpligt eftersom meddelandet inte är en rättsakt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Ej tillämpligt eftersom meddelandet inte är en rättsakt.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens meddelande förväntas presenteras i Europaparlamentet, rådet Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Europeiska regionkommittén under november 2026.

I rådet har det inkommande litauiska ordförandeskapet aviserat att meddelandet kommer att fortsätta behandlas våren 2027.

Europaparlamentets eller de rådgivande organen Europeiska ekonomiska- och sociala kommitteen samt Europeiska Regionkommitténs avsikt är ännu inte känt.

4.2 Fackuttryck och termer

Havspakten: EU:s övergripande ram för en samordnad politik för havs- och maritima frågor.

Havsplanering: Planering av användningen av havs- och kustområden för att balansera olika intressen, såsom fiske, sjöfart, energiutvinning och naturvård.

Landningsskyldigheten: Krav inom den gemensamma fiskeripolitiken på att all fångst av reglerade arter ska landas och räknas av mot kvot, och således ett förbud mot att kasta sådan fångst tillbaka i havet.